

ش ئۇ ئار ئىجتىمائىي پەنلەر ئاكادېمىيىسىنىڭ نەشر ئەپكارى

2005- يىللىق 1 - سان (ئومۇمىي 94-سان)

پەسىللىك ئۇنىۋېرسال ئىلمىي ژۇرنال
ھەر پەسىلنىڭ ئاخىرقى ئېيىنىڭ 5-كۈنى نەشرىدىن چىقىدۇ
باش مۇھەررىر: ئابدۇرازاق تۆمۈر
مۇئاۋىن مەسئۇل مۇھەررىر: ئابلىز مامۇت
بۇ ساننىڭ ئىجرائىي تەھرىرى: پەرھات غاپپار

مۇندەرىجە

سىياسىي نەزەرىيە تەتقىقاتى

- پارتىيىنىڭ ھاكىمىيەت يۈرگۈزۈش ئىقتىدارىنى كۈچەيتىش
قۇرۇلۇشى بىر تۈرلۈك جىددىي ۋەزىپە..... لى جۇڭجىي 1
- «ئۈچكە ۋەكىللىك قىلىش» مۇھىم ئىدىيىسىنى
ئۆگىنىشنىڭ ئەھمىيىتى توغرىسىدا..... روزى ھوشۇر 11
- پارتىيە 16-قۇرۇلتىيىنىڭ روھى ۋە «ئۈچ مەدەنىيلىك» قۇرۇلۇشى توغرىسىدا..... ئاۋۇت توختى 15
- كۆچمە پارتىيە ئەزالىرىنى تەربىيەلەش، باشقۇرۇشتا ساقلىنىۋاتقان مەسىلىلەر
ۋە ئۇنى ھەل قىلىش ئۇسۇللىرى ئۈستىدە ئويلىغانلىرىم..... ئالىنۇر ئابلىز 21

ئىقتىساد ، قانۇن تەتقىقاتى

- ئۆزگىچە ساياھەتچىلىكنى تەرەققىي قىلدۇرۇش — ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ
ئۇنىۋېرسال ئىقتىسادىي كۈچىنى زورايتىشنىڭ مۇھىم مەزمۇنى..... ئابدۇغېنى ئەمەت 28
- دۆلەت ئىقتىسادىي بىخەتەرلىكى مەسىلىسى ئۈستىدە قىسقىچە مۇلاھىزە..... گۈلبوستان ساۋۇت 33
- ئىقتىسادىي قانۇن ۋە ئۇنىڭ ئىجتىمائىي رولى..... تۇرسۇن سەلەي 38

تارىخ، دىن، مەدەنىيەت تەتقىقاتى

- شىنجاڭ تارىخىنى تەتقىق قىلىشتا ئايدىڭلاشتۇرۇۋېلىشقا تېگىشلىك بىرقانچە مەسىلە..... مياۋ پۇشېڭ 43
- ئۆلكە تەسىس قىلىنغاندىن كېيىنكى شىنجاڭدا قۇرۇلغان كانچىلىق كارخانىلىرى..... ن.م.م. يۇلغۇن 53
- ئىسلام دىنى ۋە ئىسلام مەدرىسە مائارىپى..... ئەخمەتجان ھەسەن 57
- قەدىمكى ئۇيغۇر مانى دىنى مەدەنىيىتى توغرىسىدا..... ھەبىبۇللا خوجا لەمجىنى 64

- ئەنئەنىۋى ئۇيغۇر مەدەنىيىتى بىلەن قەدىمكى ئوتتۇرا تۈزلەڭلىك مەدەنىيىتىدە
 شەكىللەنگەن جان ۋە روھ - ئەرۋاھ قاراشلىرى ھەققىدە.....ئابلىكىم ئالاۋۇدۇن 71
 ئەپسانىۋى تەپەككۈر توغرىسىدا.....ئابلىمىت ئۆمەر 79
 ئۇيغۇرلارنىڭ دولان مۇقامى توغرىسىدا قىسقىچە مۇلاھىزە..... مەھمۇد زەيىدى 83
 نۇرپان شەھرىدىكى خۇيزۇلار ۋە ئۇنىڭ ئۇيغۇرلار بىلەن بولغان مۇناسىۋىتى..... چىمەن نەجمىدىن 86

تىل - ئەدەبىيات تەتقىقاتى

- ھازىرقى زامان ئۇيغۇر تىلىدىكى ئىزاڧەتلەر..... ئابدۇرەئوپ پولات 91
 ھازىرقى زامان ئۇيغۇر تىلى دىئالېكت-شېۋىلىرىنىڭ
 لېكسىكىلىق قىممىتى ھەققىدە..... كۈرەش تاھىر 98
 ئۇيغۇر كىشى ئىسىملىرىنىڭ قۇرۇلما ئالاھىدىلىكى توغرىسىدا..... تۈرنىسا روزى 104
 ئۇيغۇر كلاسسىك ئەدب - شائىرلىرىنىڭ پەلسەپىۋى دۇنيا
 قارىشى ۋە ئىجادىيەت مېتودى..... ئىقبال تۇرسۇن 110
 مەتىن ھوشۇرنىڭ پروزا ئىجادىيىتى ھەققىدە دەسلەپكى ئىزدىنىش..... شاۋكەت ئېلاخۇن 116
 زوردۇن سابىرنىڭ بەدىئىي ئۇسلۇبى توغرىسىدا..... مەريەم قۇربان 122

«شىنجاڭ ئىجتىمائىي پەنلەر تەتقىقاتى» ژۇرنىلىنىڭ تەھرىر ھەيئەتلىرى

- مۇدىر ھەيئەت: ئابدۇرازاق تۆمۈر (تەتقىقاتچى)
 مۇئاۋىن مۇدىر ھەيئەتلەر: ئابدۇرازاق سايىم (ئالىي مۇھەررىر)
 گوتەيشەن (كاندىدات تەتقىقاتچى)
 ھەيئەتلەر: ئابدۇرازاق تۆمۈر (تەتقىقاتچى) ئابدۇرازاق سايىم (ئالىي مۇھەررىر) ئاۋۇت توختى
 (تەتقىقاتچى) ئابدۇشۈكۈر تۇردى (تەتقىقاتچى) تاھىرجان مۇھەممەد (تەتقىقاتچى)
 ئارسلان ئابدۇللا (پروفېسسور) ئابلىكىم ھەسەن (پروفېسسور) ئادىل خالىق
 (پروفېسسور) ئابىلەت نۇردۇن (ئالىي مۇھەررىر) ئىسلامجان شېرىپ (ئالىي مۇھەررىر)
 ئابدۇرېھىم خالىق (كاندىدات تەتقىقاتچى) نۇرمۇھەممەت توختى (كاندىدات تەتقىقاتچى)
 ھەبىبۇللا ئابدۇسالام (كاندىدات تەتقىقاتچى) پەرھات جىلان (كاندىدات تەتقىقاتچى)
 ئابلىز مامۇت (كاندىدات ئالىي مۇھەررىر)
 باش كاتىپ: ئابلىز مامۇت (كاندىدات ئالىي مۇھەررىر)

بۇ ساندا

سىياسىي نەزەرىيە، قانۇن تەتقىقاتى

- .....ئىناق شىنجاڭ بەرپا قىلىپ، گۈزەل كەلگۈسىنى يارىتاىلى
1 .....ئىسمائىل تىلىۋالدى
- .....كومپارتىيە ئەزالىرىنىڭ ئىلغارلىقىنى ساقلاپ، پارتىيىنىڭ
ھاكىمىيەت يۈرگۈزۈش ئىقتىدارى قۇرۇلۇشىنى كۈچەيتەيلى
11 .....ۋۇفۇخۇەن
- .....ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ بەرلىك مۇھىت قوغداش قانۇنى-بەلگىلىمىلىرى
17 .....فېردۇن پەتتار
- .....قورامىغا يەتمىگەن جىنايەتچىلەرنى جازالاشتا ساقلىنىۋاتقان
مەسىلىلەر .....ئىليار ئابلىز 23

ئىقتىساد تەتقىقاتى

- .....نېمە ئۈچۈن غەربىي رايون ئالاھىدە سىياسەتكە مۇھتاج
27 .....دىلمۇرات ھوشۇر
- .....تولۇق ئىشقا ئورۇنلىشىش ۋە ئىشقا ئورۇنلىشىشنى كېڭەيتىش
توغرىسىدا .....ئوسمان نىياز، مۇنەۋۋەر مۇھەممەت 32
- .....جۇڭگو-ياپونىيە كارخانا مەدەنىيىتى توغرىسىدا سېلىشتۇرما تەتقىقات
35 .....مۇنەرە ئابلىمىت
- .....شىنجاڭدا ساياھەتچىلىكنى تەرەققىي قىلدۇرۇشنىڭ يېڭى يولى-
خەلقئارا ساياھەتچىلىكنى تەرەققىي قىلدۇرۇش .....ھۆرىگۈل قادىر 41
- .....بوغالتىرىيە ئۇچۇرلىرىنىڭ ئەينەن بولماسلىقى ۋە ئۇنىڭ ئالدىنى
ئېلىش توغرىسىدا .....خالىدە ئىسلام 45

تارىخ، دىن تەتقىقاتى

- .....شىنجاڭ تارىخىنى تەتقىق قىلىشتا ئايدىڭلاشتۇرۇۋېلىشقا تېگىشلىك
بىر قانچە مەسىلە (داۋامى) .....مياۋپۇشېڭ 48
- .....ۋېنگرىيىدىكى شەرقشۇناسلىق تەتقىقاتى .....ئەلى غوپۇر 59

«شىنجاڭ ئىجتىمائىي پەنلەر تەتقىقاتى» ژۇرنىلىنىڭ تەھرىر ھەيئىتى

مۇدىر ھەيئەت: ئابدۇرازاق تۆمۈر
مۇئاۋىن مۇدىر ھەيئەتلىرى:
ئابدۇرازاق سايىم، گوتەيشەن
ھەيئەتلىرى: ئاۋۇت توختى،
ئابدۇشۈكۈر تۇردى، تاھىرجان
مۇھەممەد، ئارسلان ئابدۇللا،
ئابلىكىم ھەسەن، ئادىل خالىق،
ئابدەت نۇردۇن، ئىسلامجان
شېرىپ، ئابدۇرېھىم خالىق،
نۇرمۇھەممەت توختى، ھەبىبۇللا
ئابدۇسالام، پەرھات جىلان
باش كاتىپ: ئابلىز مامۇت

باش مۇھەررىر:
ئابدۇرازاق تۆمۈر

مۇئاۋىن مەسئۇل مۇھەررىر:
ئابلىز مامۇت

بۇ ساننىڭ ئىجرائىي تەھرىرى:
دىلارە خەمىت

ھەر پەسىلنىڭ ئاخىرقى
كېيىنىڭ 5-كۈنى
نەشرىدىن چىقىدۇ

ئېلان تىجارىتى كۇۋاھنامىسى نومۇرى:
6500006000035

- 65 كروراننىڭ يوقىلىش سەۋەبى ۋە «مەردەك» رىۋايىتى..... ھاشىم نۆمۈر
- قەدىمكى ئەجدادلىرىمىزدا كۆككە چوقۇنۇش ۋە ئۇنىڭ ھازىرقى زامان تۇرمۇشىمىزدىكى ئىزنالىرى
- 68 نۇرمۇھەممەد توختى.....

مەدەنىيەت ، مائارىپ تەتقىقاتى

- تەرەققىياتى ئارقىدا قالغان رايونلاردا «يېشىل كەسىپ» نى راۋاجلاندۇرۇش توغرىسىدا قىسقىچە مۇھاكىمە
- 77 چۈش فىزىئولوگىيىسى ۋە ئۇيغۇرلاردا ساقلىنىپ كېلىۋاتقان بىر قىسىم چۈش تەبىرلىرى توغرىسىدا
- 83 ئايشەم ئەخمەت يۈنۈس.....
- ئىلمىي مائارىپ تەرەققىيات قارىشىنى تۇرغۇزايلى.....
- 87 ھەبىۋىلا خوجا.....
- ئۇنىۋېرسال ساپانىڭ ئاز سانلىق مىللەتلەرنىڭ خەنزۇ تىلى ئۆگىنىشى ۋە خەنزۇ تىلى ئوقۇتۇشىغا
- كۆرسەتكەن تەسىرى.....
- 92 گۈلزار ھوشۇر.....
- ئالىي مەكتەپ ئوقۇغۇچىلىرىنىڭ ئىدىيىۋى ئەخلاق تەربىيىسىنى كۈچەيتىش توغرىسىدا
- 97 سەنەۋەر سۇلتان.....

تىل - ئەدەبىيات تەتقىقاتى

- 101 ئۇيغۇر تىلىدىكى دىئالېكت ۋە شېۋىلەر توغرىسىدا قىسقىچە مۇلاھىزە..... پەرھات جىلان
- 108 «ئوغۇزنامە» ئېپوسىنىڭ ۋارىيانتلىرى ئۈستىدە سېلىشتۇرما تەتقىقات..... ئەھمەد دەرۋىش
- 117 رىزۋانگۈل يۈسۈپ ھېكايىلىرىدىكى ئايال ئوبرازلار ھەققىدە مۇھاكىمە..... گۈلشەن بەسىر
- 121 خەلق قوشاقلىرىدىن ئۇيغۇرلارنىڭ ئۆرپ-ئادىتىگە نەزەر..... ئابەلەت جېلىل

ئاپتورلار سەمگە:

- ژۇرنىلىمىزغا ماقالە ئەۋەتمەكچى بولسىڭىز تۆۋەندىكىلەرگە دىققەت قىلىڭ:
1. ژۇرنىلىمىزغا ئەۋەتىلگەن ماقالىلەرنىڭ سانى كۆپ، راسخوت ۋە ئادەم كۈچى چەكلىك بولغاچقا ماقالە قايتۇرۇلمايدۇ. شۇنىڭ ئۈچۈن، ئاپتورلارنىڭ كۆپىيە ساقلىشىنى تەۋسىيە قىلىمىز.
  2. ئاپتورلارنىڭ ماقالىسى كومپيۇتېردا گۇرغۇزۇپ يۇمشاق دېسكىسى بىلەن بىللە ئەۋەتىپ بېرىشىنى ئۈمىد قىلىمىز.
  3. ئالاقىلىشىشقا قولايلىق بولسۇن ئۈچۈن، ئاپتورلارنىڭ ئادرېس ۋە تېلېفون نومۇرىنى ماقالىغا تولۇق، ئېنىق يېزىشىنى ئۈمىد قىلىمىز. خىزمىتىمىزگە ماسلاشقايسىزەر!
- ماقالە ئەۋەتكەن مۇشتەرى بولۇڭ!

«شىنجاڭ ئىجتىمائىي پەنلەر تەتقىقاتى» ژۇرنىلى ئۇيغۇر تەھرىر بۆلۈمى

بۇ ساندا

سىياسى نەزەرىيە تەتقىقاتى

پارتىيە مىللىي سىياسىتىنىڭ يېتەكچىلىكىدە مىللەتلەرنىڭ ئورتاق گۈللىنىشىنى ئىلگىرى سۈرۈش.....ئاۋۇت توختى 1
پارتىيىنىڭ ھاكىمىيەت يۈرگۈزۈش ئىقتىدارىنى كۈچەيتىش قۇرۇلۇشى ھەققىدە..... ئەكبەر تۇرسۇنتاي 9
دۆلىتىمىزنىڭ مىللىي تېرىتورىيىلىك ئاپتونومىيە تۈزۈمىنى مۇكەممەللەشتۈرۈش..... تىكى تەلەپلىرى ئۈستىدە مۇلاھىزە..... مۇزەپپەر مۇھەممەت 12

ئىقتىساد تەتقىقاتى

«قوش مۇقىم، ساغلام سىياسەت» ئاساسىدىكى 2005-يىللىق ماكرو ئىقتىسادقا نەزەر..... تېما گۈرۈپپىسى 17
رايونىمىزنىڭ يېزا ئىگىلىكى ۋە يېزا ئىقتىسادى قۇرۇلمىسىنى تەكشۈش مەسىلىسى توغرىسىدا..... ئۆ. بەكرى، گ. ئابىت 25
بوغالتىرلىق كەسپىي ئەخلاقىدىكى يېتەرسىزلىكلەر ۋە بوغالتىر خادىملىرىغا قارىتا كەسپىي ئەخلاق تەربىيىسىنى كۈچەيتىش تەدبىرلىرى..... يۈنۈس ياقۇپ 29
تەرەققىي قىلىۋاتقان شاڭخەي ھەمكارلىق تەشكىلاتى..... ئادالەت تاھىر 32
شىنجاڭنىڭ نۆۋەتتىكى نوپۇس مەسىلىسى توغرىسىدا قىسقىچە ئىزدىنىش..... پاتىگۈل مۇھەممەت 36
شىنجاڭدىكى پۇقراۋىي كارخانىلاردا ساقلىنىۋاتقان مەسىلىلەر ۋە ئۇلارنىڭ چىقىش يولى..... توختى نىياز 41

تارىخ، دىن، مەدەنىيەت تەتقىقاتى

بەنە «ئونسۇ» نىڭ ئورنى ۋە ئېتىمولوگىيىسى ھەققىدە..... ئابدۇرازاق سايىم ئەلى غوپۇر 43
زىياۋدۇن ۋە قەسىدىن تۇغۇلغان ئويلار..... ئەسقەر جۈنۈس 51

«شىنجاڭ ئىجتىمائىي پەنلەر تەتقىقاتى» ژۇرنىلىنىڭ تەھرىر ھەيئىتى

مۇدىر ھەيئەت: ئابدۇرازاق تۆمۈر
مۇئاۋىن مۇدىر ھەيئەتلەر:
ئابدۇرازاق سايىم، گوتەيشەن
ھەيئەتلەر: ئاۋۇت توختى،
ئابدۇشۈكۈر تۇردى، تاھىرجان
مۇھەممەد، ئارسلان ئابدۇللا،
ئابلىكىم ھەسەن، ئادىل خالىق،
ئابلەت نۇردۇن، ئىسلامجان
شېرىپ، ئابدۇرېھىم خالىق،
نۇر مۇھەممەت توختى، ھەبىبۇللا
ئابدۇسالام، پەرھات جىلان
باش كاتىپ: ئابلىز مامۇت

2005-يىللىق 3-سان
(ئومۇمىي 96-سان)

باش مۇھەررىر:
ئابدۇرازاق تۆمۈر

مۇئاۋىن مەسئۇل مۇھەررىر:
ئابلىز مامۇت

بۇ ساننىڭ ئىجرائىي تەھرىرى:
مۇھەممەدجان مۇمىن

ھەر پەسلىنىڭ ئاخىرقى
گېيىنىڭ 5-كۈنى
نەشرىدىن چىقىدۇ

گېلان تىجارىتى گۇۋاھنامىسى نومۇرى:
6500006000035

ئىسلام دىنىدىكى روزا تۇنۇش پەرزى ۋە ئۇنىڭغا دائىر بەزى ھۆكۈملەر..... پەرھات غاپپار ساك 57
«تۈركىي تىللار دىۋانى» نىڭ ئۇيغۇر مەدەنىيەت تارىخىدىكى ئورنى ۋە قىممىتى..... ھ. خوجا لەمچىنى 66

تىل - ئەدەبىيات تەتقىقاتى

نۆۋەتتە دۇنيادىكى تىللارنىڭ بېزىق ئىسلاھاتى ھەققىدە..... كۈرەش تاھى 73
ئۇيغۇر تىلىدىكى ئەرەبچە- پارىسچە سۆزلەرنىڭ ئۆزلىشىش ئالاھىدىلىكى..... ئايشەمگۈل ئابدۇرېشىت 82
تەقىمىد سۆزلەردىن ياسالغان پېئىللارنىڭ ئۆلۈك دەرىجىسى توغرىسىدا
ئىزدىنىش..... ئابدۇغاپپار ئابدۇراخمان 88
ئۇيغۇرلار ۋە پارس تىلى..... مەرىپۇتاي ئوسمان 92
ئۇيغۇر جانلىق تىلىدىكى خەنزۇچە سۆزلەرنىڭ ئىشلىتىلىشى..... گۈلنۇر پەرھات 95
يۈسۈپ خاس ھاجىبىنىڭ ئىقتىساد ئىدىيىسى توغرىسىدا..... ئەسكەر ئابلىز 98

ئۇتۇقشۇناسلىق تەتقىقاتى ۋە باشقىلار

تەن زېھنى توغرىسىدا..... ئىسلامجان شېرىپ بەشكېرەمى 101
كۈتۈبخانا خىزمىتىنىڭ خەلقنىڭ ساپاسىنى يۇقىرى كۆتۈرۈشتە ئوبىنايدىغان رولى
توغرىسىدا..... گۈلزار مەمتىمىن 115
سۈپەت - كىتابنىڭ جېنى..... ئادىل مۇھەممەت تۇران 118
ئاساس مائارىپ ئىسلاھاتىنى ئېلىپ بېرىشنىڭ زۆرۈرلۈكى ۋە تەرەققىياتى
ھەققىدە..... سەييارە خەمىت مۇقەددەس مىجىت 122

ئاپتورلار سەمىگە:

ژۇرنىلىمىزغا ماقالە ئەۋەتمەكچى بولسىڭىز، تۆۋەندىكىلەرگە دىققەت قىلىڭ:

1. ژۇرنىلىمىزغا ئەۋەتىلگەن ماقالىلەرنىڭ سانى كۆپ، راسخوت ۋە ئادەم كۈچى چەكلىك بولغاچقا، ماقالە قايتۇرۇلمايدۇ. شۇنىڭ ئۈچۈن، ئاپتورلارنىڭ كۆپىيە ساقلىشىنى تەۋسىيە قىلىمىز.
2. ئاپتورلارنىڭ ماقالىسى كومپيۇتېر (ئەل كاتىپ سىستېمىسى) دا ئۇرغۇزۇپ، يۇمشاق دېسكىسى بىلەن بىللە ئەۋەتىپ بېرىشىنى گۈمىد قىلىمىز.
3. ئالاقىلىشىشقا قولايلىق بولسۇن ئۈچۈن، ئاپتورلارنىڭ ئادرېس ۋە تېلېفون نومۇرىنى ماقالىغا تولۇق، ئېنىق يېزىشىنى گۈمىد قىلىمىز. خىزمىتىمىزگە ماسلاشقايسىزلىرى!
ماقالە ئەۋەتىڭ! مۇشتەرى بولۇڭ!

«شىنجاڭ ئىجتىمائىي پەنلەر تەتقىقاتى» ژۇرنىلى ئۇيغۇر تەھرىر بۆلۈمى

بۇ ساندا

سىياسى نەزەرىيە، ئىقتىساد تەتقىقاتى

- بولداش ماۋزىدۇڭنىڭ پارتىيىنىڭ ئىلغارلىق ئىدىيىسى ۋە ئۇنىڭ تەسىرى توغرىسىدا..... ئابدۇغېنى قۇربانھاجى 1
ئادەمنى ئاساس قىلغان ئىلمىي تەرەققىيات قارىشىنىڭ پەلسەپىۋى ئاساسى ۋە ئەھمىيىتى ھەققىدە..... ئابدۇغېنى ئىلاخۇن 7
مىللىي تېررىتورىيىلىك ئاپتونومىيە تۈزۈمىنى مۇكەممەللەشتۈرۈش ۋە ئۇنى ئىزچىللاشتۇرۇش توغرىسىدا..... فېردون پەتتار 11
شىنجاڭ ئىقتىسادىنىڭ ئېشىش سۈپىتىگە بىرنەچچە تەرەپتىن باھا..... بەختيار ئابدۇشۈكۈر 17
كارخانىنىڭ ئىقتىسادىي ئۈنۈمىنى ئۆستۈرۈش توغرىسىدا مۇلاھىزە..... گۈلىستان ئەركىن 22

تارىخ، دىن تەتقىقاتى

- داۋڭواڭ يىللىرىدا مۇسۇلمانلار بۇرتىدا يۈز بەرگەن «بەتتە خوجا توپىلىڭى» نىڭ تارىخىي پاكىتلىرى توغرىسىدا مۇلاھىزە..... پەن شياڭمىڭ 24
جۇڭغارلارنىڭ جەنۇبىي شىنجاڭدىكى ھۆكۈمرانلىقى توغرىسىدا..... مۇھەممەدجان مۆمىن 32
20-ئەسىرنىڭ 40-يىللىرىدىكى شىنجاڭ تارىخىغا ئائىت بىر قىسىم ماتېرىياللار ۋە تەتقىقاتلار ھەققىدە..... ماخمۇت ئابدۇۋېلى 40
يۈەن دەۋرىدە ئىچكىرى ئۆلكىلەرگە كۆچكەن ئۇيغۇرلار..... ئابلاجان ئۈمىدىيار 47
ئىشانچىلىقنىڭ تارىخىمىزدىكى ئىزلىرى ئۈستىدە قايتا ئويلىنىش.... ئىخەتجان ھەسەن 50

مەدەنىيەت تەتقىقاتى

- قەدىمكى جۇڭگو تەرىقەتچىلىك پەلسەپىسىدىكى «داۋ» ۋە ئىسلام پەلسەپىسىدىكى «ئاللاھ» توغرىسىدا..... ئابلىكىم ئالاۋۇدۇن 58

«شىنجاڭ ئىجتىمائىي پەنلەر تەتقىقاتى» ژۇرنىلىنىڭ تەھرىر ھەيئىتى

مۇدىر ھەيئەت: ئابدۇرازاق تۆمۈر
مۇئاۋىن مۇدىر ھەيئەتلەر:
ئابدۇرازاق سايىم، گوتەيشەن
ھەيئەتلەر: ئاۋۇت توختى،
ئابدۇشۈكۈر تۇردى، تاھىرجان
مۇھەممەد، ئارسلان ئابدۇللا،
ئابلىكىم ھەسەن، ئادىل خالىق،
ئابلەت نۇردۇن، ئىسلامجان
شېرىپ، ئابدۇرېھىم خالىق،
نۇرمۇھەممەت توختى، ھەببۇللا
ئابدۇسالام، پەرھات جىلان
باش كاتىپ: ئابلەت مامۇت

2005-يىللىق 4-سان
(ئومۇمىي 97-سان)

باش مۇھەررىر:
ئابدۇرازاق تۆمۈر

مۇئاۋىن مەسئۇل مۇھەررىر:
ئابلەت مامۇت

بۇ ساننىڭ ئىجرائىي تەھرىرى:
رەشىدە مامۇت

ھەر پەسلىنىڭ ئاخىرقى
نېپىنىڭ 5-كۈنى
نەشرىدىن چىقىدۇ

ئېلان تىجارىتى كۆۋەننامىسى نومۇرى:

6500006000035

ئىجتىمائىي كۆڭۈل ئېچىش پائالىيىتى ۋە ئۇنىڭ نۆۋەتتىكى تەرەققىيات يۈزلىنىشى ھەققىدە.....
 ئابدۇللا ئىسمائىل 65
 «تۈركىي تىللار دىۋانى» دىكى ئوۋ قوشاقلىرى، ئەمگەك قوشاقلىرىدا ئەكس ئەتكەن قەدىمكى ئۇيغۇرلارنىڭ
 ئوۋچىلىق مەدەنىيىتى توغرىسىدا قىسقىچە مۇھاكىمە..... ھەبىبۇللا ئابدۇسالام 69
 خەلق چۆچەكلىرىدە ئىپادىلەنگەن ئۇيغۇرلارنىڭ خاسىيەتلىك سان قارىشى.....
 رەشىدە مامۇت گۈلشەن مەمتىمىن 75

تىل - ئەدەبىيات تەتقىقاتى

شىنجاڭنىڭ يېقىنقى زامان يېزىق ئىسلاھاتى..... ئېزىجان ھەسەن 80
 چاغاتاي ئۇيغۇر تىلىنىڭ فونېتىكا، لېكسىكا، گرامماتىكا جەھەتتىكى ئالاھىدىلىكى توغرىسىدا.....
 تۇرنىسا روزى 86
 ئوخشىمىغان دەۋرلەردىكى ئورۇق - تۇغقانچىلىق ئاتالغۇلىرىنىڭ مۇناسىۋىتى توغرىسىدا.....
 ئايشەمگۈل ئابدۇرىشىت 92
 ھازىرقى زامان ئۇيغۇر تىلى تەتقىقاتىدىن قىسقىچە بايان..... ياسىن تۇرسۇن ئولتاش 96
 كىنايە ۋە ئۇنىڭ ئىستىلىستىكىلىق رولى توغرىسىدا..... ئابدۇخېلىل راخمان 100
 ئەدەبىي ئىجادىيەت بىلەن تەھرىرلىكنىڭ مۇناسىۋىتى توغرىسىدا..... دىلارە خەمىت ئابلىز مامۇت 106
 چۆچەكشۇناسلىقتىكى تىپلار ۋە موتىفلار..... تۇردى قاينۇم 112
 «قۇتادغۇ بىلىك» تىكى گىرىك-ئىسلام پەلسەپىسىنىڭ تەسىرى ھەققىدىكى بەزى قاراشلار
 توغرىسىدا..... ئەكبەر ئەمەت 115
 موللا بىلالنىڭ «غەزەلىيات» دىۋانىدىكى ئىنسان گۈزەللىكى قارىشى ھەققىدە.....
 ئايگۈل ئابدۇرېھىم 122

ئاپتورلار سەمگە:

- ژۇرنىلىمىزغا ماقالە ئەۋەتمەكچى بولسىڭىز، تۆۋەندىكىلەرگە دىققەت قىلىڭ:
1. ژۇرنىلىمىزغا ئەۋەتىلگەن ماقالىلەرنىڭ سانى كۆپ، راسخوت ۋە گادەم كۈچى چەكلىك بولغاچقا، ماقالە قايتۇرۇلمايدۇ. شۇنىڭ ئۈچۈن، ئاپتورلارنىڭ كۆپىيە ساقلىشىنى تەۋسىيە قىلىمىز.
  2. ئاپتورلارنىڭ ماقالىسى كومپيۇتېر (ئەل كاتىپ سىستېمىسى) دا ئۇرغۇزۇپ، يۇمشاق دېسكىسى بىلەن بىللە ئەۋەتىپ بېرىشىنى تۈمۈد قىلىمىز.
  3. ئالاقىلىشىشقا قولايلىق بولسۇن ئۈچۈن، ئاپتورلارنىڭ ئادرېس ۋە تېلېفون نومۇرىنى ماقالىغا تولۇق، ئېنىق يېزىشىنى تۈمۈد قىلىمىز. خىزمىتىمىزگە ماسلاشتايسىزەر!
- ماقالە ئەۋەتكەن مۇشتەرى بولۇڭ!

«شىنجاڭ ئىجتىمائىي پەنلەر تەتقىقاتى» ژۇرنىلى ئۇيغۇر تەھرىر بۆلۈمى